

Το παρόν άρθρο έχει σκοπό να παρουσιάσει περιληπτικά το χώρο των ερασιτεχνικών εκδοτικών προσπαθειών, των fanzines, των εντύπων εκείνων που δημιουργούνται από οπαδούς και απευθύνονται σε οπαδούς. Είναι τα έντυπα αυτά που αποτέλεσαν και αποτελούν ακόμη την καταγραφή της καινοτομίας, πριν αυτή γίνει καθεστώς, το εκθετήριο βήμα δημιουργικών απόψεων και θέσεων, τον χώρο στέγασης εκφράσεων που δύσκολα θα έβρισκαν αλλού χώρο να παρουσιαστούν. Είναι ένα θέμα με το οποίο μπορεί να ασχοληθεί κανείς ποικιλοτρόπως, καθώς η λειτουργία των fanzines μέσα στο χώρο των media, η γλώσσα, οι αισθητικές τους προτάσεις και αναφορές αποτελούν ενδιαφέροντες και αναξιολογήτους χώρους έρευνας.

Ο όρος ερασιτεχνική εκδοτική ίσως είναι ο πλέον αδόκιμος για να περιγράψει την κυκλοφορία ενός fanzine. Ενός περιοδικού, που καλύπτει μεγάλες ή μικρές θεματικές ενότητες κάτω από το πρίσμα

AMORPHIS

"Tales from the thousand lakes"
(Relapse)

Επιστροφή από τους Φινλανδούς Amorphis από το καλά υποσχόμενο "The Kerelian Isthmus". Ομολογώ πως όταν είδα την κριτική της καθώς οι Amorphis κυκλοφόρησαν κιά από τις καλύτερες "relapse" κυκλοφορίες. Μέσα σε ένα LP 40 περίπου λεπτά οι Amorphis κατάφεραν να συνδυάσουν άρτια τα μουσικά τους ερεθίσματα με το death. Η Φινλανδική παράδοση (μουσική αλλά και ζωική) καθώς το βιβλίο "Kalevala" έχει εμπνεύσει τους στίχους τους, οι ανατολίτες κλίμακες, techno-industrial φόρμες και αρώματα rock σε συνδυασμό με το επικό death τους δημιουργούν το "Tales from the thousand lakes". Η κριτική η δουλειά είναι άψογη ενώ θα πρέπει να επαινέσει και η δουλειά των keyholes. Το μόνο χαρακτηρισμό που θα μπορούσα να τους δώσω είναι πηχός πειραματισμός.
Γιάννης Μ.Ρ.Σ.

ASPHODEL

"Along in fear"
"Rehearsal tape"

Παλιμοδιτικό thrash-death αποσάουν οι Asphodel να παίζουν τρεις μήνες τώρα από τη συγκρότηση τους, σε μία εποχή που η μόδα απαιτεί death-black. Κυκλοφόρησαν λοιπόν το "Along in fear" demo που συμπεριλαμβάνει την αγάπη των παιδιών, για την αγνή μορφή του thrash-death. Οι Celtic Frost έχουν σημαντική ευθύνη για την ηχητική αισθητική αυτού του demo. Η παραγωγή στα 4 κομμάτια του demo είναι σχετικά καλή, αλλά το συγκρότημα φαίνεται κάπως κλεισμένο και τροχάρισμένο. Παρόλα αυτά τα προβλήματα το αποτέλεσμα ικανοποιεί. Thrash κατάλληλο για headbangers, πάραυτα διάχυτο, ενός ρομαντισμού και μία ψυχρότητα στη μουσική τους που βρίσκει απήχηση με τη χρήση στο πανόμοιο ελάφιο (ίσως το καλύτερο σε Ελληνικό μέγεθος στην χώρα και πέρας).
Στο Rehearsal του group τα πράγματα έχουν σαφώς καλύτερα. Το συγκρότημα είναι πιο άνοιχτο και στην μουσική τους έχει μπει περισσότερο ζωντάνια. Αν και Rehearsal η παραγωγή είναι καλύτερη και συμβαδίζει με την διάθεση του group, το οποίο ταυμά και βάζει περισσότερα στοιχεία στη μουσική του και ελπίζει έτσι την απόφαση του για εξέλιξη. Αυτό το Rehearsal αποτελεί μία γέφυρα ανάμεσα στο hi και στο 2ο demo που περιέχει ένα πιο κομμάτι και ένα παλιότερο σε νέα εκτέλεση. Πιστεύω πως είναι μία από τις πιο σγές προσπάθειες. Αξίζει να γνωρίσετε τον ρομαντικό κόσμο των Asphodelων.
Γιάννης Μ.Ρ.Σ.

GUARDIAN ANGEL

"Beyond the Twilight"

Τέσσερις χρόνια πέρασαν από το demo των Guardian Angel, το αθηναϊκό σχήμα επανέρχεται με την πρώτη βινυλική δουλειά του που έχει τη μορφή 2x100. 22

Uriah Heep

© 1970 Uriah Heep Ltd. Reproduced by permission of the band.

ΠΡΙΝ ΑΡΧΙΣΟΥΜΕ ΤΟ ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΟ ΣΠΟΥΔΑΙΟ ΑΥΤΟ GROUP ΘΑ ΗΘΕΛΑ ΝΑ ΕΠΙΣΗΜΑΝΩ ΣΤΟΥΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΕΣ ΤΟΥ 'ZINE ΤΗΝ ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΗΤΑ ΟΧΙ ΜΟΝΟ ΤΩΝ ΗΕΡ ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΠΟΛΥΝ ΑΛΛΗΝ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΔΕΚΑΕΤΙΑΣ ΤΟΥ '70 (BBC - RUSH - BUDGIE - DUST). Η ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΗΤΑ ΑΥΤΗ (ΣΕΙΟΣ ΑΠΟ ΤΑ ΚΟΜΜΑΤΙΑ ΠΟΥ ΑΦΗΣΑΝ) ΕΓΚΡΙΤΑΙ ΣΤΟ ΓΕΓΟΝΟΣ ΟΤΙ ΠΟΛΛΑ ΑΠΟ ΑΥΤΑ ΤΑ "ΠΑΛΙΑ" GROUPS "ΧΑΤΙΣΑΝ" ΤΟΝ ΜΕΤΑΛ ΗΧΟ, ΕΦΑΝ ΡΩΟ ΣΤΟΝ ΟΠΟΙΟ ΣΤΗΡΙΧΘΗΚΑΝ Κ' ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΣΑΝ ΤΑ ΜΕΙΕΙΡΕΤΑ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΔΕΚΑΕΤΙΑΣ ΤΟΥ '80 (JAN - OWAP - WARLORD - VIRGIN STEELE κλπ). ΣΕ ΗΙΑ ΕΠΟΧΗ ΠΟΥ Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΒΙΟ- ΜΗΧΑΝΙΑ ΔΙΑΚΙΝΕΙ ΑΦΘΟΝΟ ΠΡΟΤΟΝ ΓΙΑ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΑΠΟ ΣΧΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΕΛΛΕΙΣΤΗ ΣΧΕΣΗ ΕΧΟΥΝ ΜΕ ΤΗ ΜΟΥΣΙΚΗ, ΟΙ ΠΡΟΣΠΑΘΗΣΟΥΜΕ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΑΥΤΕΣ ΤΙΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΝΑ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΟΥΜΕ ΤΗΝ ΠΟΡΕΙΑ ΕΝΟΣ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΟΣ ΜΕ ΜΙΑ ΜΕΓΑΛΗ ΚΑΙ ΑΝΕΞΙΤΗΛΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΓΙΑ ΤΟ ΗΚΑΥ ΜΕΤΑΛ. ΤΟΥΣ URIAH ΗΕΡ.

Η Ιστορία των ΗΕΡ ξεκινά το 1967 όταν ένας νεαρός κι- θαρίστας με το όνομα NICE ΕΒΛΗ ΔΗΛΙΟΥΡΓΗΕΙ ΕΝΑ GROUP ΜΕ ΤΟ ΟΝΟΜΑ THE STALKERS. ΟΤΑΝ ΑΠΟΚΩΡΕΙ ΑΠΟ ΤΟ ΔΕΡΜΑΤΙ Ο ΤΡΑΧΟΛΙΕΤΗΣ ΤΟΥΣ, Ο ΝΙΟΡΕΡ ΠΡΟΤΙΝΕΙ ΚΑΙ ΤΡΑΧΟΛΙΕΤΗ ΤΟΥ ΦΙΛΕΛΕΡΕ ΤΟΥ ΜΕ ΤΟ ΟΝΟΜΑ DAVID BYRON (ΤΟ ΠΡΟΒΛΑΤΙΟ ΤΟΥ ΟΝΟΜΑ ΕΙΝΑΙ DAVID GABRIEL). ΟΙ ΤΟΧ/ΕΥΚΕΛΗ ΥΠΗΚΟΥ- ΧΟΥΝ ΤΟΥΣ SPICE ΣΤΟΥΣ ΟΠΟΙΟΥΣ ΠΡΟΤΙΝΕΝΤΑΙ Ο ΝΙΟΡΕΡ ALEX HARKER ΚΑΙ Ο ΚΙΘΑΡΙΣΤΑΣ PAUL NEWTON ΑΠΟ ΤΟΥΣ GOTS.

γραμματισμένες και οργανωμένες κινήσεις. Είναι ακόμη λιγότερες οι προσπάθειες εκείνες, οι οποίες τήρησαν τον προγραμματισμό τον οποίο είχαν αρχικά σχεδιάσει. Συνήθως η φυσιογνωμία του 'zine αλλάζει όταν αλλάζει κάτι στην τεχνολογική υποδομή του δημιουργού οργανισμού, όταν μετατοπιστεί, εκούσια ή ακούσια, το κέντρο του ενδιαφέροντος, όταν διευρυνθεί ή περιοριστεί το κοινό στο οποίο απευθύνεται. Ετσι πολλές αλλαγές είναι αδικαιολόγητες ή τελείως τυχαίες. Είναι έρμαιο των εξελίξεων ή των διαθέσεων του 'οργανισμού', γιατί η εμπειρία η οποία αποκτάται πάνω σε θέματα έκδοσης, δεν είναι σε θέση να ισορροπήσει τον ενθουσιασμό που προκαλεί η έλευση κάτι καινούργιου ή να κατευνάσει τη μονομανή οπτική που επιφέρει η θεματική. Τα fanzines, όπως ειπώθηκε, είναι ένα όχημα διάδοσης ιδεών, αντιλήψεων, πεπτοιθήσεων ή, στην πιο απλή μορφή τους, παραβολής πληροφοριών. Τον 'οργανισμό' ελάχιστα τον απασχολεί η μορφή του οχήματος, όσο και αν συγκι- νείται από την όλη εκδοτική διαδικασία. Τον ενδιαφέρει να περά- σουν οι ιδέες του, να βρεθούν οι αποδέκτες των μηνυμάτων του.

Ομως το μήνυμα δεν βρίσκει μόνο του τον αποδέκτη, αλλά απαιτεί τη μεταφορά του από ένα αποτελεσματικό μέσο. Η μορφή και η αισθητική ενός fanzine είναι ένας πολύπλοκος συνδυασμός παρα-

1. Θυμάμαι ένα φίλο 'εκδότη', που έβγαζε το fanzine του σε γραφομηχανή. Απέδιδε την καθυστέρηση της έκδοσής του στη διπλή πληκτρολόγηση των κειμένων με στόχο την καλύτερη και πιο έντονη μελάνωση των εντυπωμένων χαρακτήρων. Έτσι, κατά την φωτοτύπηση, αφενός θα παρέμεναν αναγνώσιμα και αφετέρου δεν θα έδειχναν μελανωμένα όπως αν είχαν γίνει με καινούργια μελανοταινία.

2. Όσο και αν φαίνεται μακρινή η εποχή που οι υπολογιστές δεν είχαν μπει στο σπίτι του καθενός μας, δεν μου είναι δύσκολο να θυμηθώ τον εαυτό μου με έναν χαρτοκόπτη ή ένα ψαλίδι και μια κόλλα να κόβει κείμενα και να τα τοποθετεί σε λευκά φύλλα A4 μαζί με φωτογραφίες, εικόνες και flyers. Μια cut 'n' paste σελιδοποίηση, που είχε αποτέλεσμα να είμαστε υπερήφανοι για κάποιες σελίδες και ντροπισμασμένοι για κάποιες άλλες, αφού όλα εξαρτώνταν από την έμπνευση και τη διάθεση της στιγμής.

γόντων, όπως η εν γένει αισθητική, η οποία χαρακτηρίζει τη θεματική, αλλά και τα μέσα έκδοσης τα οποία είναι στη διάθεση των εκδοτών. Οι τρόποι στοιχειοθέτησης εξαρτώνται από αυτές τις συνθήκες και γι' αυτό κάποια 'zines είναι σε χειρόγραφη μορφή, άλλα σε γραφομηχανή και άλλα σε επεξεργαστές κειμένου. Οι καθαρά τυπογραφικοί τρόποι στοιχειοθεσίας, όπως η μονοτυπία ή η φωτοστοιχειοθεσία δεν προτιμώνται γιατί, αφενός έχουν αντικατασταθεί από νέες τεχνικές στοιχειοθεσίας, αφετέρου όπου υπάρχουν ως επιλογή ανεβάζουν το κόστος παραγωγής. Ο κάθε τρόπος στοιχειοθέτησης έχει τα δικά του γνωρίσματα και κατά συνέπεια και τα δικά του προβλήματα, όπως π.χ. η δυσκολία διόρθωσης λαθών στη γραφομηχανή ή ακόμη περισσότερο η δυσκολία ανάγνωσής κάποιων κειμένων όταν αυτά είναι σε χειρόγραφη μορφή.¹ Πέρα από την πρόχειρη ή πιο επίσημη μορφή που επιλέγει κανείς για να στοιχειοθετήσει το fanzine του, σημειώνεται και η έλλειψη συγκροτημένων ομάδων διόρθωσης.

Όσο περνούσε ο καιρός και τα μέσα επιτραπέζιας εκδοτικής πληθύναν και εξαπλωνόταν η χρήση τους (έστω και αν δεν έφταναν σε πλήρη μορφή στα χέρια των εκδοτών των fanzines), τόσο βελτιωνόταν η ποιότητα στην εμφάνιση των fanzines. Αυτό όμως δεν συνέβη δίχως κάποια αρνητική επίπτωση. Δεν ήταν άλλη από την εξάλειψη των προσωπικών στοιχείων του κάθε fanzine. Το κοινό κουράστηκε να διαβάζει fanzines σε Times New Roman και σε Arial και να βλέπει σελίδες σε δύο στήλες, πλήρους στοιχίσις με ένα λογότυπο ή έναν πηχυαίο τίτλο στην αρχή της σελίδας και με μια φωτογραφία ή μια εικόνα στη μέση της σελίδας. Ξαφνικά απωλέσθη κάθε αίσθηση δημιουργίας, παρά το γεγονός ότι τα νέα μέσα άνοιγαν περισσότερες πόρτες έκφρασης. Οι σελιδοποιήσεις γίνονταν σύμφωνα με τις φόρμες των επεξεργαστών κειμένου και όχι σύμφωνα με αυτό που είχαν οι εκδότες στο μυαλό τους.²

Η κυριότερη διαδικασία αναπαραγωγής αντιτύπων ήταν και παραμένει η φωτοτύπηση. Πάνω στο πρωτότυπο έντυπο γίνονταν τα αντίτυπα με γρήγορο και φτηνό τρόπο. Όμως η ποιότητα εκτύπωσης δεν διέθετε κάποιες σταθερές και δεν ήταν η ίδια από αντίτυπο σε αντίτυπο, αλλά και από σελίδα σε σελίδα μέσα στο ίδιο αντίτυπο. Οι φωτογραφίες δεν έβγαιναν καλά, τα κείμενα δεν διαβάζονταν και τα γραφικά δεν αναδεικνύονταν. Οι δε συνδυασμοί κειμένου και εικόνας αποτελούσαν συνήθως μια καταστρατήγηση της αναγνωσιμότητας.

Με λίγο καλύτερο προγραμματισμό, με κάποιες διαφημίσεις ή μια μικρή χορηγία, το fanzine μπορούσε να πάει σε ένα τυπογραφείο, να αποκτήσει μια πιο επαγγελματική όψη, βελτιώνοντας έτσι την ποιότητα εκτύπωσής του. Όμως και πάλι, η αρνητική όψη της εξέλιξης ήταν η συρρίκνωση των προσωπικών και ιδιαίτερων στοιχείων του fanzine, αφού οι περισσότεροι προχωρούσαν στην ανάθεση της όλης εργασίας σε ατελιέ γραφικών τεχνών, με μικρή παρεμβατική διάθεση.

Είναι η χρονική περίοδος όπου η κυκλοφορία των fanzines φθίνει (όχι ότι είχαν αγγίξει ποτέ υψηλές πωλήσεις). Οι αιτίες είναι πολλές, με πρώτη αυτή που αναφέρθηκε παραπάνω. Η απάλειψη δηλαδή όλων των ξεχωριστών συστατικών της προσωπικότητας του καθενός 'zine. Η δεύτερη αφορά το περιεχόμενό τους και την ένταξη των 'zines στο χώρο των media. Κατέστησαν τη φύση τους πιο εμπορική για χάρη της επιβίωσης και ενσωματώθηκαν στη βιομηχανία παραγωγής πληροφόρησης, διατηρώντας το χρίσμα της 'cult' μορφής πληροφόρησης. Κατέστησαν την κυκλοφορία τους υποχείριο των χορηγών και χρηματοδοτών τους, αλλοιώνοντας την ποιότητα των κειμένων τους και της αισθητικής τους προσέγγισης.

Η ευκολία παραγωγής ενός fanzine από τον καθένα είναι από τις κυριότερες αιτίες για την κατακόρυφη πτώση της ποιότητάς τους. Παλαιότερα η ενασχόληση με τα fanzines απαιτούσε πλήρως αφοσιωμένα άτομα, με βαθιά γνώση του αντικειμένου και με διορατικότητα. Η εισβολή ατόμων με οπορτουνιστικές διαθέσεις υπήρξε καίριο πλήγμα για τα fanzines.

Τα fanzines αποτέλεσαν μεγάλα θύματα του ψηφιακού λόγου. Η άνοδος των διαδικτυακών μέσων πληροφόρησης, αλλά και η ευχέρεια ψηφιακής αποτύπωσης των πληροφοριών υπήρξε η θεραπεία όλων των 'προβλημάτων' έκδοσης των fanzines και ειδικότερα του κόστους. Μειώνοντας το κόστος σχεδόν στο μηδέν με το να δημιουργήσει ένα δικτυακό τόπο ή να μεταφέρει την ύλη του fanzine σε ένα CD-ROM ο εκδότης επιτύγχανε, ίσως για πρώτη φορά, η όλη παραγωγή να μην είναι ζημιογόνος. Ταυτόχρονα, θέματα διανομής και πληροφόρησης γύρω από την ίδια την έκδοση πέρασαν στα αντίστοιχα κανάλια διάδοσης, αντικαθιστώντας, το ταχυδρομείο, την ανταλλαγή χέρι με χέρι, τα παραδοσιακά flyers και τα αφισάκια.

Τα λιγοστά fanzines που κυκλοφορούν ακόμη σε κάθε χώρο, έχουν μεταλλάξει πλέον τη φύση τους. Μέσα από τις δυσκολίες, οι εκδότες τους έχουν γίνει χαλκέντεροι και βλέπουν το όλο εγχείρημα πολύ πιο επαγγελματικά. Οι αλλαγές δεν περιορίζονται μόνο στη μορφή, αλλά και στη γενικότερη αισθητική τους. Αφορούν κυρίως τον τρόπο λειτουργίας και δόμησής τους και μας οδηγούν στο συμπέρασμα πως για να επιβιώσουν σε ένα διαρκώς μεταλλασόμενο κόσμο ενημέρωσης και ψυχαγωγίας τα fanzines οφείλουν να είναι πρωτότυπα, ευφυή, εναλλακτικά, προκλητικά, ακέραια και ουσιαστικά. Οι λιγοστοί εκδότες που δεν έχουν αλλάξει καθόλου τη στάση τους απέναντι στις όποιες αλλαγές, παραμένουν εκεί για να μας θυμίζουν πως σε αυτό το αδηφάγο περιβάλλον υπάρχει ακόμη χώρος για αθωότητες και ρομαντισμούς.